ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CARL OTTO LENZ της 27ης Οκτωβρίου 1992 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Α — Εισαγωγή

1. Την παρούσα προσφυγή άσκησε ισπανική εταιρία παραγωγής αφρωδών οίνων. Στρέφεται κατά διατάξεως που αφορά την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς, η οποία θεσπίστηκε το 1989, συγκεκριμένα τη διάταξη του άρθρου 6, παράγραφος 5α, στοιχείο β', του κανονισμού 3309/85 [1], όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2045/89 [2]. Με τη διάταξη αυτή τίθενται οι προϋποθέσεις για τη χρησιμοποίηση της ενδείξεως «crémant» για αφρώδεις οίνους ποιότητας παραγόμενους εντός καθορισμένων περιοχών [3], ένδειξη η οποία δεν είχε αποτελέσει μέχρι τότε αντικείμενο κοινοτικής ρυθμίσεως. Με βάση το άρθρο 6, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 3309/85 [4], κατά το οποίο ορισμένες ενδείξεις όπως «ζύμωση σε φιάλη κατά την παραδοσιακή μέθοδο» ή «παραδοσιακή μέθοδος», δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν παρά μόνο αν το συγκεκριμένο προϊόν:

«α) έγινε αφρώδες με δεύτερη αλκοολική ζύμωση μέσα στη φιάλη,

β) παρέμεινε χωρίς διακοπή σε επαφή με την οινολάσπη για εννέα τουλάχιστον μήνες στην ίδια επιχείρηση, από τη στιγμή της συστάσεως της cuvée,

γ) αποχωρίστηκε από την οινολάσπη με έκχυση»,

η προσβαλλόμενη διάταξη ορίζει τα εξής:

«Για τους αφρώδεις οίνους ποιότητας v. m. q. p. r. d. οι οποίοι πληρούν τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 4, δεύτερο εδάφιο, επιφυλάσσονται:

(...)

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

1 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 18ης Νοεμβρίου 1985, για τη θέσπιση των γενικών κανόνων σχετικά με την περιγραφή και την παρουσίαση αφρωδών οίνων και αεριούχων αφρωδών οίνων, ΕΕ L 320, της 29. 11. 1985, σ. 9.

2 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 19ης Ιουνίου 1989, που τροποποιεί τον κανονισμό 3309/85 για τη θέσπιση των γενικών κανόνων σχετικά με την περιγραφή και την παρουσίαση αφρωδών οίνων και αεριούχων αφρωδών οίνων, ΕΕ L 202, της 14. 7. 1989, σ. 12.

3 — Βλ. ορισμό της έννοιας αυτής στο άρθρο 1, παράγραφος 4, του κανονισμού 823/87 (ΕΕ L 84, της 27. 3. 1987, σ. 59).

4 — Το πρώτο εδάφιο τροποποιήθηκε επίσης με τον κανονισμό 2045/89.

β)η ένδειξη "crémant" για τους v. m. q. p. r. d. που παρασκευάζονται στη Γαλλία και στο Λουξεμβούργο,

— στους οποίους το κράτος μέλος εντός του οποίου παρασκευάστηκαν έδωσε την ένδειξη αυτή συνδέοντάς τη με την ονομασία της καθορισμένης περιοχής και

— οι οποίοι έχουν ληφθεί σύμφωνα με τους ειδικούς κανόνες που καθορίζονται από το προαναφερθέν κράτος μέλος για την παρασκευή τους.

Εντούτοις, κατά τη διάρκεια πέντε αμπελουργικών περιόδων, η ένδειξη "crémant", στη γαλλική γλώσσα ή μεταφρασμένη, μπορεί να χρησιμοποιείται για την ονομασία ενός αφρώδους οίνου ο οποίος κατά παράδοση έχει ονομαστεί κατά τον τρόπο αυτό μέχρι την 1η Σεπτεμβρίου 1989.»

2. Η προσφεύγουσα στρέφεται κατά της διατάξεως αυτής διότι έτσι δυσχεραίνεται η διάθεση της παραγωγής της. Ως παραγωγός οίνων v. m. q. p. r. d., που φέρουν την ένδειξη «cava» (ένδειξη η οποία από το 1986 υποδηλώνει καθορισμένη περιοχή στην Ισπανία και η οποία ρητώς προβλέπεται σχετικώς στο κοινοτικό δίκαιο [5]), χρησιμοποιεί από μακρού την ένδειξη «Gran Cremant», για μέρος της παραγωγής της. Από το 1924 η ονομασία αυτή αποτελεί στην Ισπανία εμπορικό σήμα ιδιοκτησίας της προσφεύγουσας. Θα επανέλθω σε ορισμένες λεπτομέρειες που χαρακτηρίζουν την κατάσταση της προσφεύγουσας κατά την ανάλυση που θα ακολουθήσει.

3. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι είναι άδικο η ένδειξη «crémant» να μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για οίνους v. m. q. p. r. d. που παράγονται στη Γαλλία και το Λουξεμβούργο — πέραν της μεταβατικής περιόδου που προβλέπει το τελευταίο εδάφιο της προσβαλλομένης διατάξεως. Υποστηρίζει, επίσης, ότι η διάταξη αυτή δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη.

4. Με τα αιτήματά της, το ακριβές περιεχόμενο των οποίων περιλαμβάνεται στην έκθεση ακροατηρίου, η προσφεύγουσα ζητεί την ακύρωση της διατάξεως αυτής και την καταδίκη του Συμβουλίου στα δικαστικά έξοδα.

5. Το Συμβούλιο προέβαλε ένσταση απαραδέκτου, η οποία, σύμφωνα με Διάταξη που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 5 Δεκεμβρίου 1990, θα εξεταστεί μαζί με την απόφαση επί της ουσίας.

6. Το Συμβούλιο, όπως και η Επιτροπή, η οποία παρενέβη προς στήριξη των αιτημάτων του Συμβουλίου, ζητούν να κρίνει το Δικαστήριο την προσφυγή απαράδεκτη ή, επικουρικώς, να την κρίνει αβάσιμη και να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

5 — Βλ. άρθρο 15, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, τέταρτη περίπτωση, του κανονισμού 823/87 (ΕΕ L 84, της 27. 3. 1987, σ. 59) όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2043/89 (ΕΕ L 202, της 14. 7. 1989, σ. 1).

7. Μετά το πέρας της έγγραφης διαδικασίας, ο κανονισμός 3309/85, στον οποίο περιλαμβάνεται η προσβαλλόμενη διάταξη, αντικαταστάθηκε με τον κανονισμό 2333/92 [6], ο οποίος επαναλαμβάνει αυτολεξεί τη διάταξη αυτή στο άρθρο 6, παράγραφος 6.

Β — Η γνώμη μου επί της υποθέσεως

Ι — *Προκαταρκτική παρατήρηση*

8. Πριν από τη λεπτομερή εξέταση των λόγων της προσφυγής και των αμυντικών ισχυρισμών, θα ήθελα με συντομία να διευκρινίσω ότι η έκδοση του κανονισμού 2333/92 δεν επηρεάζει καθόλου την επίλυση της παρούσας διαφοράς. Ειδικότερα, το γεγονός αυτό δεν αίρει το έννομο συμφέρον προς άσκηση της προσφυγής. δεν παρέλκει, εξάλλου, η έκδοση αποφάσεως, όπως θα συνέβαινε εάν έπαυε να υπάρχει έννομο συμφέρον.

9. Πρέπει, σχετικώς, να ληφθεί υπόψη ότι όταν πρόκειται για προσφυγή ακυρώσεως η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος δεν προϋποθέτει ότι ο προσφεύγων αποκομίζει ορισμένα πλεονεκτήματα από τις άμεσες συνέπειες — οι οποίες, ευλόγως, είναι επιτακτικές — της ακυρότητας. Αρκεί το στοιχείο ότι η νομική του κατάσταση βελτιώνεται όταν ο καθού, κατ' εφαρμογή του άρθρου 176 της Συνθήκης, συμμορφώνεται προς τις υποχρεώσεις του [7].

10. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι το Συμβούλιο υπέχει την υποχρέωση, σε περίπτωση που η προσβαλλόμενη διάταξη κηρυχθεί άκυρη, να προσαρμόσει το νέο άρθρο 6, παράγραφος 6, στα οριζόμενα στην απόφαση του Δικαστηρίου. Παραπέμπω, σχετικώς, στις σκέψεις της αποφάσεως Αστερίς [8]. Το ζήτημα που είχε τεθεί υπό την κρίση του Δικαστηρίου στην υπόθεση εκείνη ήταν αν η Επιτροπή είχε συμμορφωθεί με προγενέστερη απόφαση του Δικαστηρίου που ακύρωνε κανονισμό της σχετικό με τους συντελεστές ενισχύσεως της παραγωγής στον τομέα των τοματών, ο οποίος ίσχυε για ορισμένη καλλιεργητική περίοδο, κατά τις υποχρεώσεις που επιβάλλει το άρθρο 176 της Συνθήκης ΕΟΚ. Υπήρχαν σχετικώς αμφιβολίες καθόσον η Επιτροπή παρέλειψε να προσαρμόσει, λαμβάνοντας υπόψη την ακυρωτική απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 1985, τον παράλληλο κανονισμό που αφορούσε τις επομένες καλλιεργητικές περιόδους (από 1ης Ιουλίου 1984), παρά το ότι ο δεύτερος αυτός κανονισμός εκδόθηκε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας και, συνεπώς, ήταν το ίδιο πλημμελής με τον προσβληθέντα κανονισμό. Το Δικαστήριο τόνισε

6 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1992, για τη θέσπιση των γενικών κανόνων σχετικά με την περιγραφή και την παρουσίαση αφρωδών οίνων και αεριούχων αφρωδών οίνων, ΕΕ L 231, της 13. 8. 1992, σ. 9.

7 — Βλ. απόφαση της 5ης Μαρτίου 1980 στην υπόθεση 76/79, Könecke κατά Επιτροπής, Slg. 1980, σ. 665, σκέψεις 8 και 9. ιδιαίτερα διαφωτιστικές, σχετικώς, είναι οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση αυτή, Slg. 1980, σ. 680, 687 έως 689.

8 — Απόφαση της 26ης Απριλίου 1988, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 97/86, 193/86, 99/86 και 215/86, Αστερίς κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 2181.

σχετικώς (στις σκέψεις 27 έως 31 της αποφάσεώς του):

«Προκειμένου να συμμορφωθεί με την απόφαση και να την εκτελέσει πλήρως, το κοινοτικό όργανο υποχρεούται να σεβαστεί όχι μόνο το διατακτικό της αποφάσεως, αλλά και το σκεπτικό που οδήγησε στο διατακτικό αυτό και που συνιστά το αναγκαίο του στήριγμα υπό την έννοια ότι είναι απαραίτητο για να προσδιοριστεί η ακριβής έννοια αυτού που κρίθηκε με το διατακτικό. Πράγματι, με το σκεπτικό αυτό, αφενός, εντοπίζεται η ακριβής διάταξη που θεωρείται ως παράνομη και, αφετέρου, σ' αυτό εμφαίνονται οι ακριβείς λόγοι της παρανομίας που διαπιστώνεται με το διατακτικό και που το οικείο κοινοτικό όργανο πρέπει να λάβει υπόψη κατά την αντικατάσταση της πράξεως που ακυρώθηκε.

Αν όμως η διαπίστωση της παρανομίας στο σκεπτικό της ακυρωτικής αποφάσεως υποχρεώνει, προεχόντως, το κοινοτικό όργανο — εκδότη της πράξεως — να εξαλείψει την παρανομία αυτή στην πράξη που προορίζεται να αντικαταστήσει την ακυρωθείσα πράξη, μπορεί επίσης, εφόσον αφορά διάταξη συγκεκριμένου περιεχομένου σε δεδομένο τομέα, να συνεπάγεται και άλλες συνέπειες για το κοινοτικό αυτό όργανο.

Εφόσον πρόκειται, όπως στην προκειμένη περίπτωση, για την ακύρωση κανονισμού του οποίου το αποτέλεσμα περιορίζεται σε καθορισμένη χρονική περίοδο (δηλαδή την περίοδο εμπορίας 1983/1984), το κοινοτικό όργανο — εκδότης του κανονισμού — έχει πρωτίστως την υποχρέωση να αποκλείσει από τις νέες διατάξεις που πρέπει να θεσπιστούν μετά την ακυρωτική απόφαση και που θα διέπουν τις μεταγενέστερες της αποφάσεως αυτής περιόδους εμπορίας, κάθε διάταξη έχουσα το ίδιο περιεχόμενο με τη διάταξη που κρίθηκε παράνομη.

Πρέπει ωστόσο να γίνει δεκτό ότι, δυνάμει του αναδρομικού αποτελέσματος που προσδίδεται στις ακυρωτικές αποφάσεις, η διαπίστωση της παρανομίας ανατρέχει στην ημερομηνία θέσεως σε ισχύ της διατάξεως που ακυρώθηκε. Επομένως, από αυτό πρέπει να συναχθεί ότι, εν προκειμένω, το οικείο κοινοτικό όργανο έχει επίσης την υποχρέωση να εξαλείψει τις διατάξεις που είχαν ήδη θεσπιστεί κατά τον χρόνο εκδόσεως της ακυρωτικής αποφάσεως και οι οποίες διέπουν τις μεταγενέστερες του 1983/1984 περιόδους, εφόσον οι διατάξεις έχουν το ίδιο περιεχόμενο με τη διάταξη που κρίθηκε παράνομη.

Κατά συνέπεια, η διαπίστωση παρανομίας ως προς τον καθορισμό των συντελεστών που πρέπει να εφαρμοστούν στο ύψος της ενισχύσεως για τους Έλληνες παραγωγούς ισχύει όχι μόνο για την περίοδο 1983/1984 — αντικείμενο του ακυρωθέντος κανονισμού — αλλά και για όλες τις μεταγενέστερες περιόδους. Αντίθετα, η διαπίστωση αυτή δεν μπορεί να ισχύει για τις περιόδους που διέπονται από τους προγενέστερους της περιόδου 1983/1984 κανονισμούς.»

11. Οι σκέψεις αυτές, κατά μείζονα λόγο, ισχύουν στην παρούσα υπόθεση. Πράγματι, το άρθρο 6, παράγραφος 6, του κανονισμού 2333/92 συνιστά απλώς κωδικοποίηση του κανονισμού 3309/85, την οποία ο κοινοτικός νομοθέτης έκρινε χρήσιμη για λόγους πρακτικούς [9]. Αντίθετα προς την υπόθεση Αστερίς, στην οποία η θέσπιση νέας διατά-

9 — Βλ. πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2333/92.

ξεως ήταν αναγκαία, καθόσον είχε εξαντληθεί η ισχύς της διατάξεως που αφορούσε την προηγούμενη καλλιεργητική περίοδο, μπορεί να υποστηριχθεί ότι η θεσπισθείσα στην παρούσα υπόθεση νέα διάταξη αντιστοιχεί στην αρχική πρόθεση θεσπίσεως της επίδικης κανονιστικής ρυθμίσεως για αόριστο χρόνο. Δηλαδή, η νέα αυτή διάταξη δεν επηρεάζει την ισχύ της προηγουμένης, έχει δε προς αυτή σχέση «διατάξεως του αυτού περιεχομένου», κατά την έννοια της αποφάσεως Αστερίς.

12. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η έκδοση του κανονισμού 2333/92 δεν είχε ως συνέπεια ούτε την άρση του εννόμου συμφέροντος προς άσκηση της προσφυγής ούτε τη διευθέτηση της διαφοράς ώστε να παρέλκει πλέον η έκδοση αποφάσεως.

II — *Επί του παραδεκτού της προσφυγής*

13. *1. α)* Οι ενστάσεις που προβάλλει το Συμβούλιο κατά του παραδεκτού αφορούν κυρίως την υποχρέωση που επιβάλλει το άρθρο 173, δεύτερο εδάφιο, κατά το οποίο η προσβαλλόμενη πράξη πρέπει να συνιστά «απόφαση». Ωστόσο, μεταξύ των επιχειρημάτων που προέβαλε σχετικώς το Συμβούλιο υποστήριξε ότι το μέτρο αυτό δεν αφορούσε την προσφεύγουσα παρά μόνο υπό την ιδιότητά της του παραγωγού που χρησιμοποιεί την ένδειξη «crémant», στον ίδιο βαθμό που αφορούσε και οποιονδήποτε άλλο παραγωγό ευρισκόμενο στην ίδια κατάσταση. Από τη συγκριτική εξέταση αυτού του επιχειρήματος και τη νομολογία που επικαλέστηκε το Συμβούλιο [10] προκύπτει ότι αποκλείεται να πρόκειται για απλή παρατήρηση σχετική με τη νομική φύση της προσβαλλομένης πράξεως, αλλ' ότι αναφέρεται, επίσης, στο ζήτημα αν η πράξη αυτή αφορά ατομικώς την προσφεύγουσα. Εξάλλου — όπως συνοπτικά θα εξηγήσω ευθύς αμέσως — τα δύο ζητήματα συνδέονται στενά, ώστε το Δικαστήριο (εφόσον δεν κρίνει την προσφυγή απαράδεκτη για άλλους λόγους) οφείλει, εν πάση περιπτώσει, να εξετάσει αυτεπαγγέλτως τη δεύτερη αυτή προϋπόθεση που θεμελιώνει το έννομο συμφέρον (άρθρο 92, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας).

14. Κατωτέρω θα αναφερθώ στα δύο ζητήματα που εθίγησαν, καθώς και στο ζήτημα αν η διάταξη αφορά άμεσα την προσφεύγουσα, πράγμα που αμφισβητεί η Επιτροπή.

15. *β)* Στο πλαίσιο αυτής της αναλύσεως, θα πρέπει να εξεταστεί η νομική φύση και οι συνέπειες του προσβαλλομένου μέτρου, ανάλυση που προϋποθέτει ότι το περιεχόμενό της είναι σαφές.

16. Διαπιστώνεται, σχετικώς, ότι το αίτημα της προσφεύγουσας στρέφεται κατά ολοκλήρου του άρθρου 6, παράγραφος 5α, στοιχείο β', του κανονισμού 3309/85.

10 — Βλ. απόφαση της 29ης Ιουνίου 1989,250/86 και 11/87, RAR κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 2045 (βλ. ιδίως την περίληψη και τη σκέψη 11 του πλήρους κειμένου της αποφάσεως).

Ώστόσο, από τα επιχειρήματα που προβάλλει προκύπτει ότι δεν αμφισβητεί όλα τα στοιχεία της διατάξεως αυτής, αλλά μόνο ένα εντελώς συγκεκριμένο σημείο. Όπως υπογράμμισε κατά την προφορική διαδικασία, αναφέρεται κυρίως στον περιορισμό που περιέχεται στην εισαγωγική φράση της επίδικης διατάξεως κατά τον οποίο η ένδειξη «crémant» — έστω και αν συντρέχουν οι υπόλοιπες προϋποθέσεις χρησιμοποιήσεώς της, που αφορούν την ποιότητα του προϊόντος και την τήρηση μιας ορισμένης μεθόδου παραγωγής — δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί παρά μόνο αναφορικά με αφρώδεις οίνους που παράγονται στη Γαλλία ή το Λουξεμβούργο. Όσον αφορά τους ουσιαστικούς λόγους της προσφυγής (παραβίαση του κοινοτικού δικαίου, κατάχρηση διακριτικής ευχέρειας), η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, ενόψει του αντικειμενικού σκοπού που επιδιώκεται με το μέτρο αυτό και των λοιπών προϋποθέσεων χρησιμοποιήσεως της ενδείξεως «crémant», που προαναφέρθηκαν, το Συμβούλιο δεν μπορούσε να επιβάλει έναν τέτοιο γεωγραφικό περιορισμό. Τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας τα σχετικά με την παραβίαση ορισμένων ουσιωδών τύπων στερούνται, επίσης, ευρύτερης σημασίας, καθόσον η προσφεύγουσα προσάπτει στο Συμβούλιο ότι δεν αιτιολόγησε επαρκώς τον προαναφερθέντα γεωγραφικό περιορισμό.

17. Δεδομένου ότι το αμφισβητούμενο σημείο μπορεί να απομονωθεί από την προσβαλλόμενη διάταξη, χωρίς να καταστήσει τη διάταξη αυτή στο σύνολό της ως άνευ αντικειμένου [11], το Δικαστήριο μπορεί να περιορίσει την κήρυξη της ακυρότητας μόνο στο αμφισβητούμενο σημείο, εάν αποδεχθεί την άποψη της προσφεύγουσας [12]. Εξάλλου, στην παρούσα υπόθεση επιβάλλεται να ενεργήσει κατά τον τρόπο αυτό ώστε να μην υπερβεί τα όρια που θέτουν στην παρούσα διαφορά οι προβληθέντες λόγοι ακυρώσεως [13].

18. Συνεπώς, αντικείμενο της αναλύσεώς μου θα είναι ο γεωγραφικός περιορισμός, δηλαδή η απαγόρευση που επιβάλλεται ειδικώς στους παραγωγούς εκτός της Γαλλίας και του Λουξεμβούργου.

19. *2. α)* Καταρχάς, όσον αφορά τη νομική φύση του προσβαλλομένου μέτρου, και μη λαμβανομένης υπόψη της καταστάσεως της προσφεύγουσας, θεωρώ ότι δεν χωρεί αμφιβολία ότι το μέτρο αυτό *δεν συνιστά απόφαση,* αλλά μέτρο νομοθετικού χαρακτήρα. Κριτήριο για τη διάκριση μεταξύ των δύο αυτών ειδών νομικών πράξεων είναι ότι μια απόφαση δεσμεύει μόνο εκείνους «στους οποίους απευθύνεται», ενώ οι πράξεις νομοθετικού περιεχομένου (στην παρούσα υπόθεση δεν μπορεί να πρόκειται, εντός της κατηγορίας αυτής, παρά για πράξη κανονιστικού περιεχομένου) είναι γενικής ισχύος [14].

11 — Μόνο το μεταβατικό καθεστώς που προβλέπει το τελευταίο εδάφιο δεν θα είχε, εν μέρει, λόγο υπάρξεως.

12 — Βλ. απόφαση της 28ης Ιουνίου 1972, 37/71, Jamet κατά Επιτροπής, Slg. 1972, σ. 483, σκέψεις 9 έως 11.

13 — Βλ. την προαναφερθείσα στην προηγούμενη υποσημείωση απόφαση, σκέψη 12, καθώς και, ως παράδειγμα της πρακτικής που ακολουθεί το Δικαστήριο, τις αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 1985, 192/83, Ελλάς κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 2791, και 13ης Ιουλίου 1966, 56/64 και 58/64, Consten και Grundig κατά Επιτροπής, Slg. 1966, σ. 322.

14 — Πάγια νομολογία ως προς τη διάκριση μεταξύ κανονισμού και αποφάσεως: βλ. π. χ. απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 1987,26/86, Deutz και Geldermann κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 941, σκέψη 7. απόφαση της 26ης Απριλίου 1988, 97/86, 193/86, 199/86 και 215/86, Συλλογή 1988, σ. 2181, σκέψη 13. η διατύπωση που αναφέρεται γενικώς σε πράξεις «νομοθετικού χαρακτήρα» προέρχεται από τη Διάταξη της 13ης Ιουλίου 1988 στην υπόθεση 160/88 R, Fedesa κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 4121, σκέψη 27.

20. Προκειμένου να γίνει αυτός ο καθορισμός, επιβάλλεται να εξεταστεί η νομική φύση της προσβαλλομένης διατάξεως και, ειδικότερα, οι νομικές συνέπειες που επιδιώκει να παράγει ή που πράγματι παράγει [15]. Επιβάλλεται προς τούτο να προσδιοριστεί αν η απαγόρευση που επιβάλλει στους παραγωγούς, πλην των παραγωγών Γαλλίας και Λουξεμβούργου, εφαρμόζεται «σε καταστάσεις καθοριζόμενες αντικειμενικά» και συνεπάγεται «έννομα αποτελέσματα έναντι μιας κατηγορίας προσώπων θεωρούμενης κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο» [16]. Από την άποψη αυτή δεν θεωρώ αποφασιστικό στοιχείο το ότι η συγκεκριμένη διάταξη έχει διατυπωθεί υπό μορφή αφηρημένου κανόνα γενικής ισχύος [17]. Αντιθέτως, από τον ορισμό που διατύπωσε το Δικαστήριο συνάγεται ότι το συγκεκριμένο μέτρο έχει, εν πάση περιπτώσει, κανονιστικό χαρακτήρα όταν η ομάδα των προσώπων που αφορά δεν καθορίζεται κατά τον χρόνο λήψεως του μέτρου [18]. Στην παρούσα περίπτωση δεν υφίσταται «κλειστός κύκλος» προσώπων τα οποία αφορά το μέτρο. Πράγματι, η επίδικη απαγόρευση δεν αποκλείει μόνο τη χρησιμοποίηση της ενδείξεως «crémant» από εκείνους οι οποίοι («παραδοσιακά») την χρησιμοποιούσαν πριν από τη θέσπιση της εν λόγω διατάξεως, αλλά πλήττει επίσης τους δυνητικούς χρήστες αυτής της ενδείξεως, δηλαδή τους επιχειρηματίες οι οποίοι θα αποφάσιζαν ενδεχομένως να υιοθετήσουν την εμπορική αυτή πρακτική εάν δεν είχε θεσπιστεί η κανονιστική αυτή διάταξη.

21. Έστω και αν η υπόθεση Deutz και Geldermann, στην οποία έγινε αναφορά κατά την έγγραφη διαδικασία, διαφέρει ως προς το σημείο αυτό [19], δεν χωρεί καμία αμφιβολία ότι στην προκειμένη περίπτωση το προσβαλλόμενο μέτρο έχει κανονιστικό χαρακτήρα.

22. *β)* Τι προκύπτει από τον γενικό αυτό χαρακτηρισμό του εν λόγω μέτρου;

23. Τρία διαφορετικά συμπεράσματα μπορούν να συναχθούν:

— Η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη άνευ ετέρου.

— Πρέπει να εξεταστεί αν το μέτρο αυτό, μολονότι *συνολικώς* έχει κανονιστικό χαρακτήρα, ωστόσο, *έναντι της προσφεύγουσας* συνιστά απόφαση.

15 — Βλ. π. χ. σκέψη 7 της αποφάσεως Deutz και Geldermann (βλ. προηγούμενη υποσημείωση).

16 — Βλ. π. χ. σκέψη 15 της αποφάσεως Αστερίς (υποσημείωση 8).

17 — Βλ. απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1962,16/62 και 17/62, Confédération Nationale des Producteurs de Fruits et Légumes κατά Συμβουλίου, Slg. 1962, σ. 962, 979 (σημείο 3, πρώτη παράγραφος).

18 — Απόφαση της 13ης Μαΐου 1971, υπόθεση 41/70 έως 44/70, International Fruit Company κατά Επιτροπής, Slg. 1971, σ. 411, σκέψεις 16 έως 22.

19 — Βλ. τη συστηματική ανάλυση του περιεχομένου της προσφυγής στην οποία προβαίνει ο γενικός εισαγγελέας Mischo στις προτάσεις του (Συλλογή 1987, σ. 945, 946). Από την άποψη αυτή και όσον αφορά την εξέταση του κριτηρίου του «περιορισμένου αριθμού προσώπων» έχει σημασία να εξεταστεί αν, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, το προσβαλλόμενο μέτρο αφορά αποκλειστικώς παραγωγούς οι οποίοι παραδοσιακώς χρησιμοποιούσαν την ένδειξη «μέθοδος καμπανίας».
Βλ. σχετικώς την κριτική του von Winterfeld, Möglichkeiten der Verbesserung des individuellen Rechtsschutzes im europäischen Gemeinschaftsrecht, *Neue Juristische Wochenschrift*, 1989, σ. 1409. Ωστόσο, το κριτήριο αυτό δεν *επαρκεί* προκειμένου να χαρακτηριστεί ως απόφαση ένα μέτρο. για λεπτομερή ανάλυση του ζητήματος αυτού βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Tesauro, της 26ης Σεπτεμβρίου 1989, Usines Coopératives de Déshydratation du Vexin κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 3819,3821 επ. Βλ., επίσης, τη δική μου άποψη επί του ζητήματος αν το μέτρο αφορά ατομικώς την προσφεύγουσα (κατωτέρω παράγραφοι 40 επ.).

— Πρέπει να εξεταστεί — χωρίς να αναλυθεί περαιτέρω αν το μέτρο αυτό έχει τον χαρακτήρα «αποφάσεως» — αν αφορά ατομικώς την προσφεύγουσα.

24. Έχοντας υπόψη το παρόν στάδιο εξελίξεως της νομολογίας πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να επιλεγεί το τρίτο εναλλακτικό συμπέρασμα.

25. Από την άποψη αυτή πρέπει πρώτον να υπογραμμιστεί η θεμελιώδης διαφορά μεταξύ, αφενός μεν, της πρώτης από τις προαναφερθείσες εναλλακτικές λύσεις, αφετέρου δε, των δύο άλλων εναλλακτικών λύσεων. Η πρώτη μπορεί να έχει ως συνέπεια την άρνηση παροχής εννόμου προστασίας στον προσφεύγοντα, έστω και αν, σε σχέση με την προσβαλλόμενη κανονιστική ρύθμιση, η νομική του θέση αντιστοιχεί με τη θέση του αποδέκτη μιας αποφάσεως (καθόσον ο προσφεύγων «εξατομικεύεται κατά τρόπο ανάλογο με εκείνον του αποδέκτη» [20]). Ο περιορισμός αυτός της παρεχόμενης έννομης προστασίας θα προέκυπτε, εάν γινόταν δεκτή η εναλλακτική αυτή λύση, από το γεγονός ότι *άλλα* πρόσωπα τα οποία αφορά η κανονιστική ρύθμιση δεν βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση (δηλαδή η ρύθμιση δεν τα αφορά λόγω της «αντικειμενικής ιδιότητας» ότι είναι επιχειρηματίες που αναπτύσσουν δράση στον τομέα αυτό και συνεπώς δεν τα αφορά «όπως κάθε άλλο επιχειρηματία που βρίσκεται στην ίδια κατάσταση» [21]).

26. Αντιθέτως, με τις δύο άλλες εναλλακτικές λύσεις η παρεχόμενη έννομη προστασία στηρίζεται αποκλειστικώς στην ατομική κατάσταση του προσφεύγοντος. Ορθώς κατά τη γνώμη μου. Πράγματι, μπορούν άμεσα να επισημανθούν δύο στοιχεία που καθιστούν την προσέγγιση αυτή σύμφωνη προς τον σκοπό του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο. Αφενός μεν, καθόσον η διάταξη αυτή συνιστά τη βάση επί της οποίας *στηρίζεται* η δυνατότητα προσφυγής των ιδιωτών, αποτελεί εγγύηση της *ατομικής* έννομης προστασίας. Υπ' αυτό το πνεύμα το άρθρο 173, δεύτερο εδάφιο, παρέχει δυνατότητα προσφυγής ακυρώσεως κατά των αποφάσεων που αφορούν ατομικώς (και αμέσως) τον προσφεύγοντα, χωρίς να μπορεί να προβληθεί έναντι αυτού το επιχείρημα ότι η απόφαση δεν απευθύνεται σ' αυτόν. Δύσκολα γίνεται αντιληπτό γιατί, σε περίπτωση προσφυγής κατά μέτρου το οποίο αναπτύσσει έναντι των ενδιαφερομένων προσώπων τις συνέπειες μιας πράξεως νομοθετικού χαρακτήρα, θα έπρεπε να χρησιμοποιηθεί ένα άλλο κριτήριο και να αντιταχθεί στον προσφεύγοντα το επιχείρημα ότι η πράξη δεν τον αφορά. Αποδίδω στη διαπίστωση αυτή πολύ περισσότερη σημασία καθόσον, εξεταζόμενοι αναλυτικότερα, πολλοί από τους κοινοτικούς κανόνες αποδεικνύονται περίπλοκοι και παράγουν πολύ διαφορετικές συνέπειες έναντι των διαφόρων ομάδων ενδιαφερομένων προσώπων.

27. Εξάλλου, καθόσον το άρθρο 173, δεύτερο εδάφιο, *περιορίζει* τη δυνατότητα των ιδιωτών να ασκήσουν προσφυγή, θέτοντας ως προϋπόθεση την ύπαρξη αποφάσεως, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι αυτό αποτελεί ουσιαστικό κριτήριο. Όπως ήδη προκύπτει από το γράμμα της διατάξεως αυτής, ο κοινοτικός νομοθέτης δεν μπορεί να αποκλείσει τη δυνατότητα ενός ιδιώτη να ασκήσει προσφυγή, επιλέγοντας τη μορφή κανονισμού [22].

20 — Βλ. πάγια νομολογία ως προς την προϋπόθεση του «ατομικώς ενδιαφερομένου» (με πρώτη την απόφαση της 15ης Ιουλίου 1963 στην υπόθεση 25/62, Plaumann κατά Επιτροπής, Sig. 1963, σ. 211, 238).

21 — Βλ. απόφαση Deutz και Geldermann, σκέψη 12.

22 — Πάγια νομολογία: βλ. π. χ. την απόφαση της 5ης Μαΐου 1977 στην υπόθεση 101/76, Koninklijke Scholten Honig NV κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Sig. 1977, σ. 797, σκέψη 6.

Όταν όμως ένα μέτρο παρουσιάζεται σε σχέση με τον προσφεύγοντα ως απόφαση απευθυνόμενη σε συγκεκριμένο αποδέκτη, δεν αποτελεί πράγματι για τον τελευταίο ζήτημα σπουδαιότερο από αυτό της μορφής, όταν το μέτρο αυτό έλαβε τη μορφή κανονισμού ώστε να λάβει υπόψη όλες τις ομάδες των ενδιαφερομένων προσώπων (συνεπώς και τα υπόλοιπα πρόσωπα);

28. Η πρόσφατη εξέλιξη της νομολογίας του Δικαστηρίου αφορά αυτά ακριβώς τα σημεία.

29. Βεβαίως, το Δικαστήριο έχει από μακρού ήδη αποφανθεί ότι,

« όταν πράξη την οποία ο συντάκτης χαρακτηρίζει κανονισμό περιέχει διατάξεις που μπορεί να αφορούν ορισμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα κατά τρόπο όχι μόνο άμεσο αλλά και ατομικό, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, εν πάση περιπτώσει, και με την επιφύλαξη να μπορεί να χαρακτηριστεί η πράξη αυτή στο σύνολό της κανονισμός, οι διατάξεις αυτές δεν έχουν κανονιστικό χαρακτήρα και, κατά συνέπεια, μπορούν να προσβληθούν από τα πρόσωπα αυτά δυνάμει του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο » [23].

30. Θα μπορούσε, ωστόσο, να τεθεί καταρχάς το ερώτημα ποια θα ήταν η απόφαση του Δικαστηρίου στην περίπτωση που η ίδια και μόνη διάταξη αφορά ορισμένα πρόσωπα ακριβώς όπως και τους αποδέκτες μιας αποφάσεως, ενώ αφορά ορισμένα άλλα πρόσωπα με τις κανονιστικές της συνέπειες [24].

31. Στον τομέα των ρυθμίσεων αντιντάμπινγκ, το Δικαστήριο διευκρίνισε τις απόψεις του στις αποφάσεις Allied Corporation I [25] και II [26], πρόσφατα δε, στην απόφαση Extramet [27]. Στην τελευταία από τις αποφάσεις αυτές το Δικαστήριο συνοψίζοντας τόνισε ότι,

« καίτοι είναι αληθές ότι ενόψει των κριτηρίων του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης οι κανονισμοί που επιβάλλουν δασμούς αντιντάμπινγκ έχουν πράγματι, ως εκ της φύσεως και του πεδίου εφαρμογής τους, κανονιστικό χαρακτήρα (...), δεν αποκλείεται όμως από αυτό οι διατάξεις τους να αφορούν άμεσα και ατομικά ορισμένους επιχειρηματίες (...) ».

23 — Απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1962,16/62 και 17/62, Producteurs des Fruits et Légumes κατά Συμβουλίου, υποσημείωση 17.

24 — Βλ. την ανάλυση του γενικού εισαγγελέα Jacobs στις προτάσεις του της 21ης Μαρτίου 1991 στην υπόθεση 358/89, Extramet Industrie κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1991, σ. I-2507, σημεία 40 έως 48.

25 — Απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1984 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 239/82 και 275/82, Allied Corporation κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 1005, σκέψη 11.

26 — Απόφαση της 23ης Μαΐου 1985 στην υπόθεση 53/83, Allied Corporation κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1985, σ. 1621, σκέψη 4.

27 — Απόφαση της 16ης Μαΐου 1991 στην υπόθεση 358/89, Extramet Industries κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1991, σ. I-2501, σκέψεις 13 επ.

32. Και συνέχισε υπογραμμίζοντας ότι:

« Κατά συνέπεια, οι πράξεις με τις οποίες επιβάλλονται δασμοί αντιντάμπινγκ που μπορούν, χωρίς να χάνουν τον κανονιστικό τους χαρακτήρα, να αφορούν, υπό ορισμένες περιστάσεις, ατομικώς ορισμένους επιχειρηματίες οι οποίοι, ως εκ τούτου, μπορούν να ασκήσουν προσφυγή ακυρώσεως κατά των πράξεων αυτών. »

33. Με ανοιχτό το ζήτημα αν οι αρχές αυτές μπορούν να μεταφερθούν στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής, οι διευκρινίσεις αυτές αποκτούν διπλή σημασία ως προς την επιλογή μιας από τις προαναφερθείσες εναλλακτικές λύσεις. Πρώτον, υπογραμμίζεται ως βασική αρχή ότι δεν μπορεί να απορρίπτεται ως απαράδεκτη μια προσφυγή αποκλειστικώς λόγω του κανονιστικού χαρακτήρα που μπορεί ενδεχομένως να έχει μια διάταξη στο σύνολό της, όταν ο προσφεύγων αποδεικνύει ότι η διάταξη αυτή τον αφορά ατομικώς. Δεύτερον, η νομολογία αυτή διατυπώνει μια αρχή τεχνικής περισσότερο φύσεως, καθόσον δέχεται την περίπτωση πραγματικού κανονισμού ο οποίος, ωστόσο, αφορά ατομικώς ορισμένα από τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, σε αντιδιαστολή με τον τύπο μιας νομικής πράξεως διπλής φύσεως (κανονισμός έναντι ορισμένων προσώπων, απόφαση έναντι άλλων). Μολονότι η άποψη αυτή απομακρύνεται σχετικώς περισσότερο από το γράμμα του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, ωστόσο παρουσιάζει το πλεονέκτημα της σαφήνειας και της λογικής συνέπειας [28].

28 — Βλ. τις παρατηρήσεις του γενικού εισαγγελέα Jacobs στην υπόθεση Extramet (ανωτέρω υποσημείωση 24), παράγραφος 42.

34. Οι δύο αυτές λύσεις, πάντως, δεν οδηγούν σε διαφορετικά συμπεράσματα, καθόσον μέτρο που αφορά ατομικώς ορισμένα προσώπα, τα αφορά δηλαδή ως εάν ήταν αποδέκτες μιας αποφάσεως, στην πράξη — με βάση τον τύπο της πράξεως διπλής φύσεως — συνιστά στην πραγματικότητα έναντι αυτών απόφαση [29]. Εξάλλου, το Δικαστήριο εξετάζει στην πράξη αν συντρέχουν τα δύο αυτά χαρακτηριστικά με βάση τα ίδια κριτήρια [30].

35. Θα αναφερθώ τώρα στο ζήτημα αν οι αρχές αυτές, που απορρέουν από τη νομολογία τη σχετική με το ντάμπινγκ, μπορούν να μεταφερθούν στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής. Έχοντας υπόψη τις σκέψεις που διατύπωσα προηγουμένως [31], οι οποίες δεν αναφέρονται ειδικώς στον τομέα του ντάμπινγκ, η απάντηση στο ερώτημα αυτό δεν μπορεί παρά να είναι καταφατική. Ωστόσο, για λόγους αρχής, προσθέτω ότι οι αρχές που διατύπωσε το Δικαστήριο στον τομέα του ντάμπινγκ δεν συνδέονται με τις ιδιομορφίες — ωστόσο αναμφισβήτητες — του τομέα αυτού. Πρώτον, δεν αφορούν την ιδιομορφία των μέτρων αντιντάμπινγκ που δεν μπορούν να ληφθούν παρά μόνο υπό μορφή κανονισμού [32]. Αφενός, δεν νομίζω ότι υπάρχει διαφορά μεταξύ της περιπτώσεως κατά την οποία ο νόμος προβλέπει την έκδοση κανονισμού και της περιπτώσεως

29 — Ιδιαίτερα διαφωτιστική σχετικώς είναι η απόφαση στην υπόθεση Producteurs des Fruits et Légumes (ανωτέρω υποσημείωση 17), σ. 979, σημείο 3.

30 — Βλ. τη διάρθρωση του σκεπτικού στην απόφαση Deutz και Geldermann (ανωτέρω υποσημείωση 14) καθώς και τις ανάλογες διατυπώσεις που αφορούν, αφενός μεν, τη διάκριση μεταξύ κανονισμού και αποφάσεως (απόφαση της 11ης Ιουλίου 1968,6/68, Zuckerfabrik Watenstedt κατά Επιτροπής, Sig. 1968, σ. 612,621, πρώτη φράση), αφετέρου δε, την προϋπόθεση ότι η πράξη «αφορά ατομικώς» τον ενδιαφερόμενο [απόφαση R. A. R., σκέψη 14 (ανωτέρω υποσημείωση 10) καθώς και Διάταξη της 14ης Νοεμβρίου 1991, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-232/91 και C-233/91, Συλλογή 1991, σ. I-5351, σκέψη 11].

31 — Ανωτέρω, παράγραφοι 25 έως 27.

32 — Βλ. άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 2423/88, ΕΕ L 209, της 2. 8. 1988, σ. 1.

κατά την οποία η επιλογή μιας πράξεως αυτής της μορφής επιβάλλεται από το αντικείμενο και το περιεχόμενο του μέτρου, όπως συχνά συμβαίνει στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής. Αφετέρου, διάταξη που επιτάσσει την επιλογή της μορφής του κανονισμού για τη θέσπιση ορισμένου μέτρου μπορεί να αποτελεί απλώς έκφραση πραγματικών αναγκών της αυτής φύσεως. Ένα τέτοιο μέτρο επρόκειτο να εξετάσει ο γενικός εισαγγελέας Gulmann στις προτάσεις του επί της υποθέσεως Buckl [33], όπου ορθώς υπογράμμισε ότι, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου, «δεν θα ήταν σωστό για τους λόγους αυτούς [34] να απορριφθεί η προσφυγή» [35].

36. Όσον αφορά, ειδικότερα, την ιδιομορφία των μέτρων αντιντάμπινγκ να παρουσιάζουν χαρακτήρα ανάλογο μιας ατομικής αποφάσεως, σε σχέση με τους ενδιαφερόμενους παραγωγούς και εξαγωγείς, αρκεί να αναφερθεί ότι η απόφαση Extramet αφορά την προσφυγή ενός εισαγωγέα. Ωστόσο, αυτή η ιδιομορφία δεν αφορά ειδικότερα την κατηγορία αυτή επιχειρηματιών, γι' αυτό και το Δικαστήριο κρίνει τις προσφυγές τους παραδεκτές μετά από επισταμένη εξέταση της κάθε συγκεκριμένης περιπτώσεως [36], κατά κανόνα δε τις κρίνει απαράδεκτες, ιδίως όταν ασκούνται από ανεξάρτητους εισαγωγείς [37].

37. Για όλους αυτούς τους λόγους νομίζω ότι για να απορριφθεί η προσφυγή ως απαράδεκτη δεν αρκεί να καταταγεί, ως σύνολο, η προσβαλλόμενη διάταξη στην κατηγορία των μέτρων εκείνων που έχουν κανονιστικό χαρακτήρα. Αντιθέτως, πρέπει να εξεταστεί εάν αφορά ατομικώς την προσφεύγουσα.

38. *γ)* Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό πρέπει πρώτα να εξεταστεί αν μεταξύ των επιχειρηματιών που αφορά η επίδικη απαγόρευση, μπορεί να προσδιοριστεί μια κατηγορία, περιλαμβάνουσα ορισμένο αριθμό προσώπων μη δυνάμενο να αυξηθεί μετά τη λήψη του επιδίκου μέτρου. Η κατηγορία αυτή είναι εκείνη στην οποία αναφέρεται το τελευταίο εδάφιο της επίδικης διατάξεως — δηλαδή οι παραγωγοί αφρώδους οίνου που χρησιμοποιούσαν κατά παράδοση την επίδικη ένδειξη, κατά την 1η Σεπτεμβρίου 1989, ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού 2045/89, στην οποία περιλαμβάνεται και η προσφεύγουσα.

39. Με βάση την ερμηνεία που προτείνω για το άρθρο 173, δεύτερο εδάφιο [38], ένα από τα κυριότερα επιχειρήματα της προσφεύγουσας μπορεί να εκληφθεί και να συνοψιστεί υπό την έννοια ότι η επίδικη διάταξη αφορά την προσφεύγουσα ατομικώς, επειδή

33 — Προτάσεις της 8ης Ιουλίου 1992, C-15/91 και C-108/91, Buckl κ. λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-6061, I-6074).

34 — Επρόκειτο συγκεκριμένα για προσφυγή κατά παραλείψεως, ο γενικός εισαγγελέας Gulmann, όμως, στήριξε την ανάλυσή του στο κριτήριο ότι το άρθρο 175, παράγραφος 3, της Συνθήκης έπρεπε, καταρχήν, να ερμηνευθεί σε συμφωνία με το άρθρο 173, δεύτερο εδάφιο (παράγραφος 19 των προτάσεων, στο τέλος).

35 — Επειδή δηλαδή το προσβαλλόμενο μέτρο έπρεπε να ληφθεί υπό μορφή κανονισμού.

36 — Βλ. τις προαναφερθείσες προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Jacobs, παράγραφοι 23 έως 29, καθώς και τις αποφάσεις της 14ης Μαρτίου 1990, C-133/87 και C-150/87, Nashua κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-719). C-156/87, Gestetner κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-781).

37 — Αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 1982,307/81, Alusuisse κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 3463. της 21ης Φεβρουαρίου 1984,239/82 και 275/82, Allied Corporation κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 1005. Διατάξεις της 8ης Ιουλίου 1987,279/86, Sermes κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 3109, και 301/86, Frimodt Pedersen κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 3123, καθώς και Διάταξη της 11ης Νοεμβρίου 1987,205/87, Nuova Ceam κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4427.

38 — Ανωτέρω παράγραφος 22 επ., ειδικότερα δε παράγραφος 34.

περιλαμβάνεται στη σαφώς καθορισμένη αυτή κατηγορία. Ωστόσο, όπως προκύπτει από την απόφαση Deutz και Geldermann — σε σχέση με τον σύνδεσμο μεταξύ της υπάρξεως «αποφάσεως» και της ανάγκης να αφορά αυτή «ατομικώς» τον προσφεύγοντα — το στοιχείο αυτό δεν επαρκεί για τη θεμελίωση εννόμου συμφέροντος προς άσκηση της προσφυγής σε μια συγκεκριμένη περίπτωση [39]. Πρέπει να υφίσταται ειδικός σύνδεσμος μεταξύ της (υπό ευρεία έννοια) καταστάσεως του προσφεύγοντος και του προσβαλλομένου μέτρου.

40. Όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας Tesauro [40], η κατά παράδοση νομολογία απαιτεί την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ των δύο αυτών στοιχείων. Από την άποψη αυτή πρέπει καταρχάς να τονιστεί ότι η παρούσα διαφορά αναφέρεται μόνο στον γεωγραφικό περιορισμό τον οποίο αμφισβητεί η προσφεύγουσα. Συνεπώς, πρέπει να αποδειχθεί ότι η κατάσταση των προσώπων τα οποία αφορά το μέτρο αυτό, των προσώπων δηλαδή που χρησιμοποιούσαν την ένδειξη «crémant» για τους αφρώδεις οίνους που παρήγαγαν, πριν την 1η Σεπτεμβρίου 1989, απετέλεσε ένα σημαντικό στοιχείο για τον κοινοτικό νομοθέτη, κατά τη θέσπιση της επίδικης διατάξεως. Το μόνο στοιχείο που συνηγορεί υπέρ της υπάρξεως μιας τέτοιας σχέσεως προκύπτει από το τελευταίο εδάφιο, το οποίο, πάντως, δεν αφορά μόνο αυτή την κατάσταση, αλλά επίσης και την κατάσταση εκείνων των παραγωγών στους οποίους επιβάλλεται απαγόρευση της χρησιμοποιήσεως της ενδείξεως «crémant» από άλλα στοιχεία της διατάξεως, π. χ. εκείνα που αφορούν την ποιότητα του προϊόντος και τη μέθοδο παραγωγής.

39 — Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Mischo, όπ. π. (υποσημείωση 19), σ. 947 επ.

40 — Προτάσεις της 26ης Σεπτεμβρίου 1989, στην υπόθεση 244/88, Usines coopératives de déshydratation du Vexin κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 3819,3821 επ.

41. Συνεπώς, δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων θα μπορούσε να θεωρηθεί η προσφεύγουσα ως ατομικώς θιγόμενη από την επίδικη διάταξη, όπως αυτές οι προϋποθέσεις καθορίζονται στη μέχρι σήμερα κατά παράδοση νομολογία.

42. Ωστόσο, επιβάλλεται να εξεταστεί η νομολογιακή εξέλιξη που προέκυψε από τις αποφάσεις Deutz και Geldermann προκειμένου να καθοριστεί αν μπορεί να θεωρηθεί, από την άποψη αυτή, ότι η επίδικη διάταξη αφορά ατομικά την προσφεύγουσα.

43. Ένα νέο στοιχείο προκύπτει σχετικώς από την απόφαση Sofrimport [41], στην οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, όσον αφορά τον απαιτούμενο σύνδεσμο μεταξύ της προσβαλλομένης πράξεως και της καταστάσεως του προσφεύγοντος, αρκεί η κατάσταση αυτή του προσφεύγοντος να προστατεύεται από ορισμένα στοιχεία του νομικού κανόνα που αποτέλεσε τη βάση για τη θέσπιση της προσβαλλομένης διατάξεως [42]. Στην παρούσα υπόθεση, όμως, δεν συντρέχει ούτε αυτό το στοιχείο.

44. Ωστόσο, μια άλλη κατηγορία περιπτώσεων όπου μπορεί να θεωρηθεί ότι η διάταξη αφορά ατομικώς τον προσφεύγοντα, δημιουργήθηκε με τη νομολογία της αποφάσεως Extramet [43]. Στην υπόθεση αυτή ει-

41 — Απόφαση της 26ης Ιουνίου 1990, C-152/88, Sofrimport κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-2477.

42 — Παράλληλα με τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις, που αφορούν την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου, στις προσφυγές τρίτων επιχειρήσεων που ασκούνται στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού, υπεισέρχεται ένα ακόμη στοιχείο: Βλ. προτάσεις μου της 17ης Σεπτεμβρίου 1992 στην υπόθεση C-313/90, CIRFS κ. λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125, I-1148, παράγραφοι 83 έως 86 και 88 έως 90.

43 — Όπ. π., υποσημείωση 27.

σαγωγέας ανεξάρτητος του παραγωγού προσέβαλε κανονισμό αντιντάμπινγκ που αφορούσε συγκεκριμένη πρώτη ύλη (μεταλλικό ασβέστιο). Το Δικαστήριο υπογράμμισε σχετικώς (σκέψη 17):

« Η προσφεύγουσα απέδειξε την ύπαρξη ενός συνόλου στοιχείων που αποτελούν μια τέτοια ιδιαίτερη κατάσταση η οποία την εξατομικεύει, ενόψει του επιδίκου μέτρου, σε σχέση με οποιονδήποτε άλλο επιχειρηματία. Πράγματι, η προσφεύγουσα είναι ο σημαντικότερος εισαγωγέας του προϊόντος που αποτελεί το αντικείμενο του μέτρου αντιντάμπινγκ και, ταυτόχρονα, ο τελικός χρήστης του προϊόντος αυτού. Εξάλλου, οι οικονομικές της δραστηριότητες εξαρτώνται, σε σημαντικότατο βαθμό, από τις εισαγωγές αυτές και θίγονται σοβαρώς από τον επίδικο κανονισμό, ενόψει του περιορισμένου αριθμού των παραγωγών του οικείου προϊόντος και του γεγονότος ότι συναντά δυσχέρειες, όσον αφορά τον εφοδιασμό της από τον μόνο παραγωγό της Κοινότητας, ο οποίος είναι, επιπροσθέτως, ο κύριος ανταγωνιστής της ως προς το μεταποιημένο προϊόν. »

45. Είναι προφανές ότι η νομολογία αυτή δεν αφορά μόνο το ζήτημα αν ορισμένα συγκεκριμένα πρόσωπα που αποτελούν εξ αρχής — ιδίως λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου της συγκεκριμένης διατάξεως — καθορισμένο κύκλο ενδιαφερομένων προσώπων, παρουσιάζουν, όσον αφορά την κατάστασή τους, ειδικό σύνδεσμο με το προσβαλλόμενο μέτρο. Τα κριτήρια αυτά αποσκοπούν επίσης στον καθορισμό του «κύκλου» αυτού, ο οποίος, κατά κανόνα, δεν περιλαμβάνει παρά ένα μόνο πρόσωπο ή, εν πάση περιπτώσει, περιορισμένο αριθμό προσώπων.

46. Το πρώτο ερώτημα που ανακύπτει σχετικώς είναι αν οι αρχές αυτές μπορούν να εφαρμοστούν σε περίπτωση όπως η παρούσα. Όπως και στην εξετασθείσα ανωτέρω περίπτωση της ερμηνείας του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο [44], πρέπει και ως προς το θέμα αυτό να εξεταστεί προηγουμένως αν οι αρχές αυτές συνδέονται με τις ιδιομορφίες που παρουσιάζει ο τομέας του ντάμπινγκ. Η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα δεν είναι προφανής. Βεβαίως, στη σκέψη 16 της αποφάσεως γίνεται λόγος για «προσφυγή ακυρώσεως κανονισμού αντιντάμπινγκ», ωστόσο, δεν περιορίζει ρητώς στην περίπτωση αυτή τις σκέψεις που ακολουθούν.

47. Ένα άλλο πρίσμα για τον προσδιορισμό της εκτάσεως της αποφάσεως αυτής μπορεί να προκύψει από τον χαρακτήρα των σχετικών κριτηρίων. Επιβάλλεται, σχετικώς, να τονιστεί ότι τα κριτήρια αυτά αφορούν κυρίως την κατάσταση του προσφεύγοντος στην κοινοτική αγορά καθώς και τη βαρύτητα των συνεπειών που θα είχε το προσβαλλόμενο μέτρο για την επιχείρησή του. Διαπιστώνεται μια ιδιομορφία σε σχέση με την παραδοσιακή νομολογία: χαρακτηριστικό της αποφάσεως Extramet είναι ότι ο απαιτούμενος ειδικός σύνδεσμος μεταξύ της καταστάσεως του προσφεύγοντος και του προσβαλλομένου μέτρου, στηρίζεται *αποκλειστικώς*, για πρώτη φορά, στις *οικονομικές επιπτώσεις* του προσβαλλομένου μέτρου.

48. Η φύση του κριτηρίου αυτού, όπως προσδιορίστηκε ανωτέρω, δεν συνεπάγεται ότι μπορεί να εφαρμοστεί μόνο στον τομέα του ντάμπινγκ. Γιατί να μην υπάρχουν και σε άλλους τομείς περιπτώσεις στις οποίες

44 — Όπ. π., παράγραφοι 35 επ.

ένα μέτρο έχει για κάποιο επιχειρηματία τέτοιες επιπτώσεις που να διακρίνονται από τις επιπτώσεις που έχει για άλλα πρόσωπα, έτσι ώστε ο εν λόγω επιχειρηματίας να εμφανίζεται ως αποδέκτης του μέτρου;

49. Μολονότι η καθαρώς τυπική κατάταξη της υποθέσεως στον τομέα του ντάμπινγκ δεν υπήρξε καθοριστική για τη ratio decidendi της αποφάσεως, ωστόσο, άλλα χαρακτηριστικά της θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν επιφυλάξεις ως προς την αναλογική εφαρμογή των αρχών της σε άλλες περιπτώσεις. Οι οικονομικές επιπτώσεις που εξετάστηκαν στην απόφαση αυτή συνιστούσαν, πράγματι, άμεση προσβολή της ανταγωνιστικής καταστάσεως της προσφεύγουσας επιχειρήσεως (σε σύγκριση με την εταιρία Péchiney). ήταν ανάλογες των επιπτώσεων που συνεπάγεται για ανταγωνίστρια επιχείρηση κρατική ενίσχυση που χορηγείται σε μια επιχείρηση. Εν πάση περιπτώσει, το στοιχείο αυτό δικαιολογεί την άποψη ότι θα μπορούσε να γίνει λόγος για *πραγματική επέκταση* των αρχών της αποφάσεως Extramet, εάν αυτές εύρισκαν εφαρμογή σε υποθέσεις εντελώς διαφορετικής φύσεως.

50. Στην παρούσα, όμως, περίπτωση δεν πρόκειται για μια τέτοια επέκταση, διότι η υπόθεση που μας απασχολεί είναι ανάλογη της υποθέσεως Extramet ως προς το σημείο αυτό. Επιβάλλεται σχετικώς να τονιστεί ότι, στο πλαίσιο του ανταγωνισμού μεταξύ παραγωγών αφρωδών οίνων, η ονομασία «crémant», αποβλέπει προφανώς να προσδώσει στο συγκεκριμένο προϊόν ορισμένες ιδιότητες που να το εξατομικεύουν στο πλαίσιο της γενικής κατηγορίας των αφρωδών οίνων. Ωστόσο, αυτό θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα στον κοινοτικό νομοθέτη. Αφενός, η ίδια η ονομασία δεν προσδιορίζει ακριβώς ποια είναι τα χαρακτηριστικά στα οποία παραπέμπει, με αποτέλεσμα να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αφρώδεις οίνους πολύ διαφορετικής ποιότητας, όπως προφανώς συνέβη κατά το παρελθόν. Αφετέρου, η χρησιμοποίησή της είχε αποτελέσει αντικείμενο ρυθμίσεως σε ένα μόνο από τα κράτη μέλη, τη Γαλλική Δημοκρατία, όπου οι αφρώδεις οίνοι της περιοχής του Λίγηρος, της Βουργουνδίας και της Αλσατίας μπορούσαν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να ονομάζονται «crémant de (...)» (όνομα της περιοχής).

51. Η απόφαση του κοινοτικού νομοθέτη να ρυθμίσει τη χρησιμοποίηση της επίδικης ενδείξεως και, ειδικότερα, να την εξαρτήσει από ορισμένα χαρακτηριστικά ποιότητας του εν λόγω προϊόντος, επηρεάζει διττώς τον ανταγωνισμό: ενισχύει τη θέση που κατείχαν στην αγορά τα προϊόντα στα οποία επιτρεπόταν η χρησιμοποίηση αυτής της ενδείξεως και καθιστά δυσμενέστερη την κατάσταση των προϊόντων που δεν έχουν πλέον αυτό το δικαίωμα. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ανήκει στη δεύτερη αυτή ομάδα παραγωγών, το προσβαλλόμενο μέτρο επηρεάζει άμεσα την κατάστασή της σε σχέση με τους ανταγωνιστές της της Γαλλίας και του Λουξεμβούργου, στους οποίους επιτρέπεται η χρησιμοποίηση της ενδείξεως. Συνεπώς, το κριτήριο των «συνεπειών», που χρησιμοποιείται στη σκέψη 17 της αποφάσεως Extramet, θα έπρεπε να μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στην παρούσα υπόθεση.

52. Συνεπώς, πρέπει ακόμα να εξεταστεί εάν, σε σχέση με το προσβαλλόμενο μέτρο, η προσφεύγουσα εξατομικεύεται κατά τρόπο ανάλογο του αποδέκτη μιας αποφάσεως, λόγω της ειδικής καταστάσεώς της στην αγορά και των επιπτώσεων του μέτρου αυτού στην επιχείρησή της.

53. Όσον αφορά το πρώτο από τα δύο αυτά στοιχεία, πρέπει να τονιστεί ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη η αγορά των v. m. q. p. r. d. που φέρουν την ονομασία «crémant». Πράγματι, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί το δικαίωμα του κοινοτικού νομοθέτη να εξαρτήσει τη χρησιμοποίηση αυτής της ονομασίας από την προϋπόθεση ότι θα πρόκειται για αφρώδεις οίνους ενός ορισμένου επιπέδου ποιότητας. Εξάλλου, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι παραγωγοί οι οποίοι χρησιμοποιούσαν την ένδειξη αυτή κατά τη λήψη του επιδίκου μέτρου, καθόσον είναι τα μόνα πρόσωπα που μπορεί να απολέσουν — όπως η προσφεύγουσα — ή να διατηρήσουν το δικαίωμα χρησιμοποιήσεως αυτής της ονομασίας.

54. Σ' αυτό τον κύκλο παραγωγών της Κοινότητας, η προσφεύγουσα διαθέτει αναμφισβήτητα τον υψηλότερο όγκο παραγωγής. Έναντι των ένδεκα εκατομμυρίων φιαλών (των 0,75 λίτρων) «Cran Cremant» που παράγει ετησίως, και οι οποίες κυρίως διατίθενται στην ισπανική αγορά [45], η συνολική παραγωγή οίνου «crémant de» από τις περιοχές της Βουργουνδίας, της Αλσατίας και του Λίγηρος, κατά το έτος 1988 που προηγήθηκε της λήψεως του επιδίκου μέτρου, ανερχόταν σε δώδεκα εκατομμύρια φιάλες. Από τις αγορεύσεις των διαδίκων προκύπτει ότι επρόκειτο για τους μόνους γαλλικούς αφρώδεις οίνους στους οποίους επιτρεπόταν να διατίθενται στη Γαλλία με την ονομασία «crémant». Πράγματι, ο νόμος 75/577, της 4ης Ιουλίου 1975 [46], περιοριζόταν βεβαίως στην απαγόρευση χρησιμοποιήσεως της ενδείξεως «crémant» για οίνους, αφρώδεις οίνους και αναβράζοντες οίνους που δεν είχαν δικαίωμα ονομασίας προελεύσεως. Ωστόσο, από το ιστορικό της θεσπίσεώς του προκύπτει ότι σκοπός του ήταν να επιτρέψει τη χρησιμοποίηση αυτής της ενδείξεως μόνο για αφρώδεις οίνους παραγομένους κατά την παραδοσιακή μέθοδο (μέθοδος Καμπανίας). Η μέθοδος παραγωγής αποτελούσε, εξάλλου, αντικείμενο τριών διαταγμάτων εφαρμογής που καθόριζαν τις ονομασίες «crémant d'Alsace», «crémant de Bourgogne», και «crémant de Loire».

55. Αξιοσημείωτη παραγωγή άλλων κρατών μελών μελών (πλην της Ισπανίας και της Γαλλίας) που θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη δεν φαίνεται να υπάρχει.

56. Πρέπει, τέλος, να τονιστεί ότι μεταξύ των ετών 1986 και 1989 περισσότερο από τα δύο τρίτα της συνολικής παραγωγής οίνων v. m. q. p. r. d. -cava παραγομένων σε καθορισμένες περιοχές και φερόντων την ένδειξη «Gran Cremant» διατέθηκαν στην αγορά από την προσφεύγουσα [47].

57. Νομίζω ότι οι διαπιστώσεις αυτές αρκούν προκειμένου να αναγνωριστεί ότι η κατάσταση της προσφεύγουσας ήταν σαφώς εξατομικευμένη στον τομέα της αγοράς των οίνων ποιότητας παραγομένων σε καθορισμένες περιοχές που έφεραν την επίδικη ένδειξη.

58. Όσον αφορά τις επιπτώσεις του μέτρου στην επιχείρηση της προσφεύγουσας, είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να εντοπιστούν

45 — Βλ. τα στοιχεία τα σχετικά με την ισπανική αγορά αφρωδών οίνων ποιότητας παραγομένων σε καθορισμένες περιοχές και το μερίδιο της προσφεύγουσας (παράρτημα 5 της απαντήσεως της προσφεύγουσας στην ένσταση απαραδέκτου, σ. 4).

46 — Επίσημη Εφημερίδα της Γαλλικής Δημοκρατίας, της 5ης Ιουλίου 1975, σ. 6813.

47 — Βλ. παραρτήματα 4 και 6 της απαντήσεως της προσφεύγουσας στην ένσταση απαραδέκτου του Συμβουλίου.

συνέπειες όμοιες με εκείνες που διαπιστώθηκαν στην υπόθεση Extramet, δηλαδή

— ότι η οικονομική δραστηριότητα της προσφεύγουσας εξαρτάται κατά μέγα μέρος από εμπορικές πράξεις επηρεαζόμενες από το προσβαλλόμενο μέτρο.

— ότι το μέτρο αυτό «επηρεάζει σοβαρά» τη δραστηριότητα αυτή.

Είναι, ιδίως, δύσκολο να αποδειχθεί ότι συντρέχει η δεύτερη από τις δύο αυτές προϋποθέσεις. Ενώ στην περίπτωση των δασμών αντιντάμπινγκ οι επιπτώσεις που υφίσταται η επιχείρηση ενός εισαγωγέα μπορούν να εκφραστούν αριθμητικώς με μεγάλη ακρίβεια — οι δασμοί αυτοί είναι συνάρτηση της τιμής εισαγωγής και αυξάνονται μέχρις ενός ορισμένου επιπέδου — είναι αδύνατον να γίνει ανάλογος υπολογισμός όταν πρόκειται για απαγόρευση της χρησιμοποιήσεως μιας ενδείξεως. στην παρούσα υπόθεση ο υπολογισμός αυτός είναι ακόμα δυσκολότερος καθόσον η επίδικη κανονιστική ρύθμιση προβλέπει μεταβατική περίοδο στη διάρκεια της οποίας η παραγωγός επιχείρηση μπορεί να προετοιμάσει την πελατεία της, μέσω κατάλληλης διαφημίσεως, προκειμένου αυτή να δεχθεί τις μελλοντικές αλλαγές. Ωστόσο, θεωρώ ότι, όσον αφορά τις επιπτώσεις του προσβαλλομένου μέτρου, η προσφεύγουσα διακρίνεται επαρκώς από τις άλλες επιχειρήσεις ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι το μέτρο την αφορά ατομικώς.

59. Ως προς το ζήτημα αυτό πρέπει, καταρχάς, να εξεταστούν οι προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 5α, στοιχείο β', η χρησιμοποίηση της ενδείξεως «crémant» και να αναλυθεί η σημασία αυτών των προϋποθέσεων για το προϊόν της προσφεύγουσας.

60. Κατά τη διάταξη αυτή απαιτείται:

1) αναφορικά με την *ποιότητα του προϊόντος:* να πρόκειται για *ν. m. q. p. r. d.* .

2) αναφορικά με τη *μέθοδο παραγωγής:* να πληροί τις *προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο,* του κανονισμού 3309/85.

3) αναφορικά με την *αναγνώριση του προϊόντος από το κράτος μέλος όπου έχει παραχθεί:*

— να έχει απονείμει το κράτος μέλος στο προϊόν αυτό την ένδειξη «crémant» σε συνδυασμό με την ονομασία της καθορισμένης περιοχής (πρώτο εδάφιο).

— το προϊόν να έχει παραχθεί σύμφωνα με τους ειδικούς κανόνες που έχει θέσει το κράτος μέλος για την επεξεργασία του (δεύτερο εδάφιο).

4) αναφορικά με την *καταγωγή*: να πρόκειται για *προϊόντα της Γαλλίας ή του Λουξεμβούργου.*

61. Δεν αμφισβητείται ότι το προϊόν της προσφεύγουσας πληροί τις προϋποθέσεις 1 και 2. Δεν αμφισβητείται επίσης ότι οι εθνικοί κανόνες που απαιτούνται κατά την προϋπόθεση του σημείου 3 δεν ήταν αναγκαίο να υπάρχουν κατά τον χρόνο λήψεως του προσβαλλομένου μέτρου, αλλά μπορούσαν να θεσπιστούν μεταγενέστερα, όπως προκύπτει από το παράδειγμα του Λουξεμβούργου το οποίο τους θέσπισε μόλις το 1991.

62. Συνεπώς, εκτός από την προϋπόθεση 4, το προϊόν της προσφεύγουσας ανταποκρίνεται σε όλες τις προϋποθέσεις που ισχύουν για τα προϊόντα που εμπίπτουν στις ευεργετικές διατάξεις της κοινοτικής ρυθμίσεως. Στο πλαίσιο του ανταγωνισμού με τις επιχειρήσεις που επίσης πληρούν τις σχετικές με την ποιότητα προϋποθέσεις, ενώ παράλληλα πληρούν επίσης την επίδικη γεωγραφική προϋπόθεση, η προσφεύγουσα επωφελήθηκε από ιδιαίτερα ευνοϊκές προϋποθέσεις, καθόσον χρησιμοποίησε επί μακρά χρονική περίοδο την εν λόγω ονομασία για το προϊόν της (εν πάση περιπτώσει, για περίοδο μεγαλύτερη των 65 ετών). Το στοιχείο αυτό έχει ιδίως σημασία για την ισπανική αγορά στην οποία διοχετεύεται ο μεγαλύτερος όγκος των πωλήσεών της. Όσον αφορά αυτή την αγορά πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι για τη χρησιμοποίηση αυτής της ονομασίας η προσφεύγουσα εκμεταλλεύεται από το 1924 ένα εμπορικό σήμα και ότι προσπάθησε να επιβάλει στους καταναλωτές την ιδέα μεταξύ της ενδείξεως αυτής και του προϊόντος της.

63. Η απώλεια αυτού του μέσου εμπορίας έχει ιδιαίτερη σημασία για την προσφεύγουσα καθόσον οι Γάλλοι παραγωγοί, οι οποίοι πληρούν τη γεωγραφική προϋπόθεση, περιλαμβάνονται μεταξύ των κυριοτέρων ανταγωνιστών στην αγορά των v. m. q. p. r. d. που παράγονται κατά τη μέθοδο που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 3309/85.

64. Από το σύνολο των στοιχείων αυτών συνάγεται ότι η προσφεύγουσα εξατομικεύεται επίσης, εντός του κύκλου των ενδιαφερομένων επιχειρηματιών, από τις επιπτώσεις που έχει για την επιχείρησή της το προσβαλλόμενο μέτρο, το οποίο κατά συνέπεια την αφορά ατομικώς.

65. Θεωρώ, κατά συνέπεια, ότι δεν είναι αναγκαίο να εξεταστεί το επιχείρημα της προσφεύγουσας που αφορά την άρνηση παροχής ενδίκου προστασίας, ούτε να αναλυθεί περαιτέρω η σημασία που έχει γι' αυτή το γεγονός ότι δεν μπορεί να εξασφαλίσει ένδικη προστασία κατά του προσβαλλομένου μέτρου προσφεύγοντας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, καθόσον η εφαρμογή της απαγορεύσεως της σχετικής με τον γεωγραφικό περιορισμό δεν προαπαιτεί τη λήψη εθνικού μέτρου.

66. *δ)* Το ερώτημα αν το μέτρο αυτό αφορά άμεσα την προσφεύγουσα, πράγμα που αμφισβητεί η Επιτροπή, μπορεί να συνδεθεί άμεσα με τα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω. Η Επιτροπή προβάλλει τον ισχυρισμό, προς στήριξη της απόψεώς της, ότι δεν έχει αποδειχθεί ότι η Ισπανία θα απένειμε την επίδικη ένδειξη στην προσφεύγουσα, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει το πρώτο εδάφιο της επίδικης διατάξεως, αν ο κοινο-

τικός νομοθέτης δεν είχε αποφασίσει τον αμφισβητούμενο γεωγραφικό περιορισμό. Προβάλλοντας αυτό τον συλλογισμό η Επιτροπή ανατρέπει την τάξη των πραγμάτων. Η προσφεύγουσα στρέφεται κατά της ζημίας που της προκαλεί η απαγόρευση της χρησιμοποιήσεως της ονομασίας «crémant» προς χαρακτηρισμό των προϊόντων της. Η ζημία αυτή της προκαλείται χωρίς να υπάρχει παρέμβαση του οικείου κράτους μέλους, ούτε εξαρτάται από απόφαση εμπίπτουσα στο πεδίο της διακριτικής ευχέρειας αυτού του κράτους.

67. Συνεπώς, η προσφυγή είναι παραδεκτή.

III — *Επί του βασίμου της προσφυγής*

68. Όπως τόνισα κατά την ανάλυση του ζητήματος του παραδεκτού, συνέπεια του προσβαλλόμενου μέτρου είναι ότι αφαιρείται από ορισμένα προϊόντα (μεταξύ των οποίων τα προϊόντα της προσφεύγουσας) η δυνατότητα χρησιμοποιήσεως της ενδείξεως «crémant», με μοναδικό λόγο το γεγονός ότι τα προϊόντα αυτά παράγονται εκτός Γαλλίας ή Λουξεμβούργου. Η διαφορετική αυτή μεταχείριση αντιβαίνει προς την απαγόρευση των διακρίσεων που επιβάλλει το άρθρο 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ, εάν κριθεί ότι δεν είναι αντικειμενικώς δικαιολογημένη [48].

69. Μια τέτοια απαγόρευση θα μπορούσε, καταρχάς, να προκύψει από το σύστημα του κανονισμού 3309/85 στο οποίο εντάσσεται η επίδικη διάταξη. Σύμφωνα με τη δεύτερη, τρίτη, τέταρτη και έκτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού, το σύστημα αυτό περιλαμβάνει διάκριση μεταξύ των υποχρεωτικών ενδείξεων και των προαιρετικών ενδείξεων. Δεδομένου ότι όπως προκύπτει από το άρθρο 15, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 823/87, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2043/89, καθώς και από το γράμμα και την αιτιολογία της επίδικης διατάξεως, η ένδειξη «crémant» είναι ένδειξη προαιρετική, τότε πρέπει να είναι σύμφωνη με την αρχή που διατυπώνεται στην έκτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 3309/85, όπου τονίζεται ότι:

«Αυτή η επιλογή πρέπει να περιοριστεί σε ενδείξεις που δεν είναι ανακριβείς και δεν προκαλούν σύγχυση στον τελικό καταναλωτή.»

70. Στην τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2045/89 ο αμφισβητούμενος γεωγραφικός περιορισμός εμφανίζεται ως συγκεκριμενοποίηση αυτής της αρχής:

«Εκτιμώντας ότι οι διατάξεις αυτές (που αφορούν τη χρησιμοποίηση του ονόματος μιας καθορισμένης περιοχής) προβλέπουν, εξάλλου, ότι η ονομασία καθορισμένης περιοχής μπορεί να συνδυάζεται με μια πρόσθετη ένδειξη όσον αφορά τον τρόπο παρασκευής ή τον τύπο του προϊόντος. ότι για την *προστασία* των εν λόγω παραδοσιακών ενδείξεων που χρησιμοποιούνται για άλλους τύπους προϊόντων *σαφώς καθορισμένης προελεύσεως*, πρέπει να αναγρά-

48 — Βλ. π. χ. απόφαση της 9ης Ιουλίου 1992, C-236/90, Maier κατά Freistaat Bayern, Συλλογή 1992, σ. I-4483, σκέψη 25.

φεται η ένδειξη "crémant" σε ορισμένους ν. m. q. p. r. d. που παρασκευάζονται στη Γαλλία και το Λουξεμβούργο.»

71. Κατά συνέπεια, πρέπει κυρίως να εξεταστεί αν η ονομασία «crémant» υποδηλώνει σαφώς καθορισμένη προέλευση, ώστε η χρησιμοποίησή της για προϊόντα παραγόμενα εκτός Γαλλίας και Λουξεμβούργου να παραπλανά τον καταναλωτή.

72. Ως προς το ζήτημα αυτό θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι αρχές που διατύπωσε το Δικαστήριο στην απόφασή του τη σχετική με τους γερμανικούς αφρώδεις οίνους [49], ως προς το πρόβλημα των ενδείξεων προελεύσεως στον αμπελοοινικό τομέα [50]. Βεβαίως, η απόφαση αυτή αφορά τον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και όχι τον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής. Ωστόσο, οι σκέψεις που διατύπωσε το Δικαστήριο στην απόφαση αυτή μπορούν, αντιθέτως προς την άποψη του Συμβουλίου, να εφαρμοστούν κατ' αναλογία στην παρούσα υπόθεση, καθόσον όπως προκύπτει από την έβδομη σκέψη η προστασία των σχετικών με την καταγωγή ενδείξεων, που είχε τότε εξετάσει το Δικαστήριο σε σχέση με τις διάφορες απόψεις του άρθρου 36 της Συνθήκης ΕΟΚ, αποβλέπει κυρίως στην προστασία των καταναλωτών από την παραπλάνηση.

73. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή,

«όσον αφορά ειδικότερα τις ενδείξεις προελεύσεως, ο γεωγραφικός προσδιορισμός της καταγωγής ενός προϊόντος του προσδίδει ποιότητα και ειδικά χαρακτηριστικά που μπορούν να το εξατομικεύσουν» [51].

74. Κατά την όγδοη σκέψη της αποφάσεως, η σχετική ζώνη προελεύσεως πρέπει να παρουσιάζει φυσικούς ομοιογενείς παράγοντες που την καθορίζουν σε σχέση με τις γειτονικές περιοχές. Στην παρούσα υπόθεση είναι αναμφισβήτητο ότι τα δύο κράτη μέλη, Γαλλία και Λουξεμβούργο, δεν συναποτελούν ομοιογενή τομέα, καθόσον μάλιστα ούτε το γαλλικό έδαφος στο σύνολό του δεν πληροί αυτή την προϋπόθεση. Ως προς το θέμα αυτό το Δικαστήριο τόνισε ακολούθως ότι η μέθοδος παραγωγής

«δεν αποτελεί από μόνη της αποφασιστικό στοιχείο, ανεξαρτήτως της ποιότητας των χρησιμοποιουμένων σταφυλιών, προκειμένου να καθοριστεί η προέλευση»

ενός συγκεκριμένου προϊόντος.

49 — Απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 1975, 12/74, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Slg. 1975, σ. 181.

50 — Όπως αναφέρεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 2081/92, του σχετικού με την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προελεύσεως των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων (κανονισμός του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 1992, ΕΕ L 208, της 24. 7. 1992, σ. 1), ο κανονισμός αυτός δεν εφαρμόζεται σε προϊόντα του αμπελοοινικού τομέα ούτε στα οινοπνευματώδη ποτά.

51 — Έβδομη σκέψη της αποφάσεως.

75. Το Δικαστήριο υπογράμμισε επίσης ότι:

«Εξάλλου, η μέθοδος παραγωγής ενός αμπελοοινικού προϊόντος συνιστά κριτήριο συνδέσεως που δεν προσφέρεται από μόνο του για τον χαρακτηρισμό της προελεύσεως του προϊόντος, καθόσον ως μη συνδεόμενο με τη χρησιμοποίηση ορισμένων σταφυλιών, μπορεί να εφαρμοστεί και σε άλλες γεωγραφικές περιοχές.»

76. Με βάση αυτά τα στοιχεία διαπιστώνεται ότι το ίδιο το γράμμα της προσβαλλομένης διατάξεως διαψεύδει το επιχείρημα των κοινοτικών οργάνων ότι ο όρος «crémant» προσδιορίζει μια σαφώς καθορισμένη καταγωγή. Αντιθέτως, αφορά μάλλον τη μέθοδο επεξεργασίας που προσδιορίζεται στο άρθρο 6, παράγραφος 4, του κανονισμού 3309/85, μέθοδο την οποία οι διάδικοι χαρακτήρισαν, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, ως «παραδοσιακή μέθοδο». Πράγματι, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 5α, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, η ένδειξη «crémant» μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο εφόσον το κράτος μέλος εντός του οποίου παρήχθη το προϊόν χορήγησε την ένδειξη αυτή *συνδέοντάς τη με την ονομασία της καθορισμένης περιοχής*.

77. Συνεπώς, δεν είναι περίεργο ότι τα επιχειρήματα που προέβαλαν το Συμβούλιο και η Επιτροπή προς στήριξη της αντίθετης απόψεως δεν αντέχουν στην κριτική εξέταση.

78. Δεν χρειάζεται να αναφερθώ εκτενέστερα στον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι ο όρος «crémant» ανήκει στη γαλλική γλώσσα. Πράγματι, στην προαναφερθείσα απόφαση το Δικαστήριο τόνισε ότι:

«Ζώνη προελεύσεως που καθορίζεται με βάση γλωσσικό κριτήριο δεν επαρκεί για τη δήλωση μιας γεωγραφικής περιοχής.»

79. Επιβάλλεται, επίσης, να τονιστεί ότι ούτε η ετυμολογική προέλευση της λέξεως αυτής ούτε η σημασία που έχει στη γαλλική γλώσσα υποδηλώνουν συγκεκριμένη προέλευση του προϊόντος. Όσον αφορά την ετυμολογική προέλευση, η ρίζα του όρου αυτού προέρχεται προφανώς από την τοπική διάλεκτο της Καμπανίας. Ωστόσο, δεν χωρεί αμφιβολία ότι είχε ανέκαθεν χρησιμοποιηθεί και εκτός των ορίων αυτής της περιοχής. Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι σκοπός της επίδικης διατάξεως είναι να ρυθμίσει τη χρησιμοποίηση της ονομασίας «crémant» στο πλαίσιο της αξιοποιήσεως των προϊόντων εκείνων των παραγωγών οι οποίοι δεν παράγουν τον οίνο τους στην Καμπανία και, επομένως, εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 6, παράγραφος 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 3309/85 ως προς τη χρησιμοποίηση της ενδείξεως «μέθοδος Καμπανίας». Όσον αφορά τη σημασία του, ο όρος «crémant» υποδηλώνει οίνο ο οποίος κατά κάποιο συγκεκριμένο τρόπο αφρίζει λόγω της χαμηλής του αεριούχου πιέσεως. Προφανώς, η ιδιότητα αυτή δεν έχει καμία σχέση με την καταγωγή του.

80. Πρέπει επίσης να εξεταστεί ένα επιχείρημα το οποίο ιδιαιτέρως προέβαλε η Επι-

τροπή. Κατά την άποψή της, η ένδειξη «crémant» απέκτησε σταδιακώς, στη συνείδηση των καταναλωτών, τη σημασία ενδείξεως που παραπέμπει σε συγκεκριμένη γεωγραφική προέλευση. Υποστηρίζει ότι πρέπει σχετικώς να ληφθούν υπόψη ορισμένες μέθοδοι παραγωγής που έχουν μακρά παράδοση και αξίζουν προστασίας.

81. Η Επιτροπή και το Συμβούλιο στηρίζονται, σχετικώς, στην ιδιομορφία του συστήματος που εισήχθη στη Γαλλία το 1975, κατά το οποίο η απονομή της ονομασίας «crémant» ρυθμίζεται από διατάξεις που θεσπίστηκαν για συγκεκριμένες περιοχές. Αφενός μεν, οι διατάξεις αυτές καθορίζουν τη συγκεκριμένη περιοχή και προσδιορίζουν τη μέθοδο επεξεργασίας (η οποία αντιστοιχεί στις προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 6, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 3309/85). αφετέρου δε, προβλέπουν τη χορήγηση της ελεγχόμενης ονομασίας «crémant de» (ακολουθούμενης από το όνομα της περιοχής) στα προϊόντα που πληρούν τις προϋποθέσεις αυτές.

82. Ως προς τα επιχειρήματα αυτά επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι γαλλικές αυτές διατάξεις δεν απέβλεπαν στη μετατροπή μιας ενδείξεως σχετικής με τη μέθοδο παραγωγής σε ένδειξη προελεύσεως. Από το ιστορικό θεσπίσεως του νόμου 75/577 προκύπτει ότι το σύστημα αυτό επρόκειτο καταρχάς να εφαρμοστεί στη Βουργουνδία, την Αλσατία και τον Λίγηρα. τελικώς, βέβαια, δεν περιορίστηκε σ' αυτές τις περιοχές. Εξάλλου, δεν μπορούσε να έχει μια τέτοια συνέπεια καθόσον παραγωγοί άλλων κρατών μελών, όπως η προσφεύγουσα, εξακολουθούσαν νομίμως να χρησιμοποιούν την ένδειξη «crémant» προκειμένου να χαρακτηρίσουν τα προϊόντα τους. Τέλος, το Συμβούλιο δεν μπορεί να επικαλείται το γεγονός ότι οι γαλλικές αυτές διατάξεις, οι οποίες είχαν θεσπιστεί πριν από την επίδικη διάταξη, συνέδεαν τη χρησιμοποίηση της ενδείξεως «crémant» με τις τρεις προαναφερθείσες περιοχές. Πράγματι, η επίδικη διάταξη επιτρέπει και σε παραγωγούς άλλων γαλλικών περιοχών, καθώς και στους παραγωγούς του Λουξεμβούργου, να χρησιμοποιούν την ένδειξη «crémant» (υπό την επιφύλαξη των προϋποθέσεων που προβλέπονται σχετικώς).

83. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι, αντιθέτως προς την τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2045/89 και αντιθέτως προς τα επιχειρήματα που προέβαλαν τα κοινοτικά όργανα, η ονομασία «crémant» δεν συνιστά ένδειξη προελεύσεως. Συνεπώς, λόγοι προστασίας του καταναλωτή από ενδεχόμενη παραπλάνησή του ως προς την προέλευση του προϊόντος δεν δικαιολογούν τον επίδικο γεωγραφικό περιορισμό.

84. Ομοίως, λόγοι προστασίας του καταναλωτή από ενδείξεις που δεν καταλαβαίνει λόγω γλώσσας δεν μπορούν επίσης, παρά την άποψη της Επιτροπής, να δικαιολογήσουν το προσβαλλόμενο μέτρο. Όπως συνάγεται από την περίπτωση της προσφεύγουσας, την ένδειξη «crémant». χρησιμοποιούν από μακρού ήδη οι Ισπανοί παραγωγοί για την ισπανική αγορά προς διάκριση από άλλους αφρώδεις οίνους. Εκείνο που υποδηλώνεται πλέον με την ένδειξη «crémant» βάσει της επίδικης διατάξεως προκύπτει από τις ενδείξεις που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 3309/85, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ακόμα και όταν μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί η ένδειξη «crémant». Εξάλλου, σκοπός του προσβαλλομένου μέτρου δεν είναι ο περιορισμός χρησιμοποιήσεως της ενδείξεως αυτής σε εκείνα τα

κράτη μέλη όπου ενδεχομένως να μη γίνεται κατανοητή (τα γαλλικά και λουξεμβουργιανά προϊόντα μπορούν να εξάγονται σε οποιοδήποτε κράτος μέλος χωρίς το μέτρο αυτό να τα παρεμποδίζει), αλλά να θέσει όρους για τη χρησιμοποίηση του προϊόντος αυτού που να αφορούν την ποιότητα (και την προέλευση).

85. Πρέπει, τέλος, να εξεταστούν τα επιχειρήματα των κοινοτικών οργάνων που αναφέρονται στη μέχρι σήμερα χρησιμοποίηση των ενδείξεων «cava» και «Gran Cremant» στην ισπανική αγορά. Τα επιχειρήματα αυτά μπορούν να ληφθούν υπό την έννοια ότι ο κοινοτικός νομοθέτης έχει το δικαίωμα να απαγορεύει ειδικώς στους Ισπανούς παραγωγούς τη χρησιμοποίηση της ενδείξεως «crémant». Ειδικότερα, τα κοινοτικά όργανα ισχυρίζονται ότι η ένδειξη «crémant» εχρησιμοποιείτο κατά παράδοση στη Γαλλία για τον διαχωρισμό των αφρωδών οίνων που παράγονταν κατά την παραδοσιακή μέθοδο από τους υπόλοιπους αφρώδεις οίνους, ενώ στην Ισπανία χρησιμοποιείται για τον σκοπό αυτό η ένδειξη «cava». Το Συμβούλιο επικαλείται σχετικώς τις ισπανικές κανονιστικές ρυθμίσεις του 1972 [52] και του 1986 [53], κατά τις οποίες η ένδειξη «cava» μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο εφόσον τα οικεία προϊόντα παρήχθησαν κατά την παραδοσιακή μέθοδο. Κατά την άποψη του Συμβουλίου, η ένδειξη «crémant» δεν συνδέεται παραδοσιακά στην Ισπανία με τους όρους που αφορούν τη μέθοδο παραγωγής. Οι Ισπανοί παραγωγοί, όπως η προσφεύγουσα, χρησιμοποιούν την ένδειξη «Gran Cremant» (και όχι απλώς τον όρο «crémant») ως απλή εμπορική ονομασία που αποβλέπει στην εξατομίκευση ορισμένων προϊόντων από το σύνολο της παραγωγής τους.

52 — Παράρτημα 4 του υπομνήματος αντικρούσεως.
53 — Παράρτημα 6 του υπομνήματος αντικρούσεως.

86. Επιβάλλεται σχετικώς να παρατηρηθεί ότι η προστασία ορισμένων παραδόσεων δεν συνιστά, αυτή καθαυτή, ούτε δεδηλωμένο σκοπό του προσβαλλομένου μέτρου, ούτε λόγο δυνάμενο να δικαιολογήσει διαφορετική μεταχείριση των επιχειρηματιών.

87. Ωστόσο, δικαίως τα κοινοτικά όργανα υποστηρίζουν ότι το σύστημα που επέλεξε το Συμβούλιο για την αναγνώριση δικαιώματος χρησιμοποιήσεως του όρου «crémant» θα μπορούσε να προκαλέσει ορισμένες δυσχέρειες, ενόψει των πραγματικών και νομικών δεδομένων τα οποία ακριβώς επισήμαναν τα κοινοτικά όργανα.

88. Πράγματι, ο όρος «cava», όπως προβλέπουν οι προαναφερθείσες κανονιστικές ρυθμίσεις του 1972 και του 1986, σχετίζεται τόσο με τη μέθοδο επεξεργασίας για την οποία έγινε λόγος στην παρούσα υπόθεση, όσο και με μια καθορισμένη περιοχή, η οποία όμως είναι πολύ εκτεταμένη. Το τελευταίο αυτό στοιχείο συνδέεται με το γεγονός ότι η ένδειξη «cava» αποτελούσε αρχικώς γενική ένδειξη των αφρωδών οίνων.

89. Ωστόσο, τα στοιχεία αυτά δεν δικαιολογούν το προσβαλλόμενο μέτρο. Ο σκοπός της κατάλληλης ενημερώσεως των καταναλωτών, που είναι η μόνη δικαιολογία που μπορεί να προβληθεί, μπορεί πράγματι να επιτευχθεί χωρίς τον επίδικο στην παρούσα υπόθεση αποκλεισμό των Ισπανών παραγωγών.

90. Το πρώτο πρόβλημα που προκύπτει από τα όσα προαναφέρθηκαν και το οποίο σχετίζεται με τον πολύ γενικό χαρακτήρα που είχε αρχικώς η ένδειξη «cava», ότι δηλαδή η ένδειξη αυτή δεν μπορεί να συνδυαστεί με την ένδειξη «crémant», όπως μπορούν να συνδυαστούν τα ονόματα γαλλικών περιφερειών, θα μπορούσε να επιλυθεί με έναν πολύ απλό ειδικό κανόνα. Θα μπορούσε δηλαδή να προβλεφθεί, όσον αφορά την επισήμανση των αφρωδών οίνων «cava», ότι μόνο τα ονόματα ορισμένων μικρών γεωγραφικών ζωνών περιλαμβανομένων στην περιφέρεια «cava» θα μπορούν να συνδυάζονται με τον όρο «crémant» (π. χ. «Cremant de Rioja»).

91. Το δεύτερο πρόβλημα που θα μπορούσε να τεθεί ενώπιον του κοινοτικού νομοθέτη είναι το αν δίπλα στην ένδειξη «crémant», χρησιμοποιούμενη κατά τα ανωτέρω, ένας Ισπανός παραγωγός θα μπορούσε να προσθέσει, στην ίδια ετικέτα, τη γενικότερη ένδειξη «cava» και/ή την εμπορική ένδειξη «Gran Cremant», χωρίς κίνδυνο παραπλανήσεως του καταναλωτή. Αρκεί σχετικώς να τονιστεί ότι το Συμβούλιο, μολονότι αντιμετώπιζε το ενδεχόμενο παραπλανήσεως του καταναλωτή, ωστόσο είχε το δικαίωμα να επιβάλει ορισμένους περιορισμούς σχετικά με τη χρησιμοποίηση των δύο ενδείξεων. Όσον αφορά την ένδειξη «cava», θεωρώ ότι η παρουσία της δίπλα στην ένδειξη «crémant de» δεν παραπλανά τον καταναλωτή.

92. Για τους λόγους αυτούς θεωρώ ότι το προσβαλλόμενο μέτρο είναι αντίθετο προς την απαγόρευση των διακρίσεων που επιβάλλει το άρθρο 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ και, κατά συνέπεια, πρέπει να ακυρωθεί, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν οι υπόλοιποι λόγοι.

Γ — Πρόταση

93. Δεδομένου ότι, κατά τους λόγους που ανέφερα, θεωρώ την προσφυγή ως παραδεκτή και βάσιμη προτείνω στο Δικαστήριο

— να κρίνει ότι το άρθρο 6, παράγραφος 5α, στοιχείο β', του κανονισμού 3309/85, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2045/89 είναι άκυρο καθόσον περιορίζει τη χρησιμοποίηση της ενδείξεως «crémant» στους αφρώδεις οίνους που παρασκευάζονται στη Γαλλία και το Λουξεμβούργο.

— να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, με την εξαίρεση των δαπανών της Επιτροπής που βαρύνουν την τελευταία κατ' εφαρμογή της παραγράφου 4 της εν λόγω διατάξεως.